

A.S.S.P. Mandal's
Maharaj J.P. Valvi Arts, Commerce & Shri. V.K. Kulkarni
Science College, Dhadgaon

Tal. Akrani, Dist. Nandurbar

Research Publication -2018-19 (JAN-DEC.2018) Screenshot

Title of paper	Name of the author/s	Department of the teacher	Name of journal	Calendar Year of publication	ISSN number
"Dr. Babasaheb Ambedkaranchya Shaikshanik Vicharatun Zaleli Samajik Kranti	Dr. S. R. Mahale	Marathi	International Journal of Research And Development	2018-19	2230-9578
Assessment of Ground water quality analysis in the vicinity of A dumping sites at Beed, Dist. Beed (M.S.) India	Dr.S.E. Shinde	Zoology	Journal of research and development	2018-19	2230-9578
Language and diction in kamla Das"s Poetry	Dr.B.G.Pawar	English	Vidhyavarta Publication	2018-19	2319-9318
Aadivasi swatantryvir Gumansing Naik	Dr.K.A.Pawara	History	Printing Area	2018-19	2394-5303
Analysis of Agriculture Trade in Western Maharastra	Dr.V. G. Gonekar	Geography	Vidya Warta	2018-19	2319-9318
Krishi Vikas me Laghu Sinchai Pariyojnao ka Yogdan Khandwa Jile ke Sandarbh me	Dr.V. G. Gonekar	Geography	The International research Journal of Social science and Humanities	2018-19	2320-4702
dalit sahitya Ani Aambedkari prerana	Prof. K. S. Salve	Marathi	Journal of research and development	2018-19	2230-9578

Anura
PRINCIPAL
A.S.S.P.Mandal's
Maharaj J.P.Valvi Arts, Comm. &
Shri. V.K.Kulkarni Science College,
Dhadgaon Tal. Akrani Dist. Nandurbar

Volume 8 (Special Issue 11)
April, 2018

ISSN - 2230 - 9578

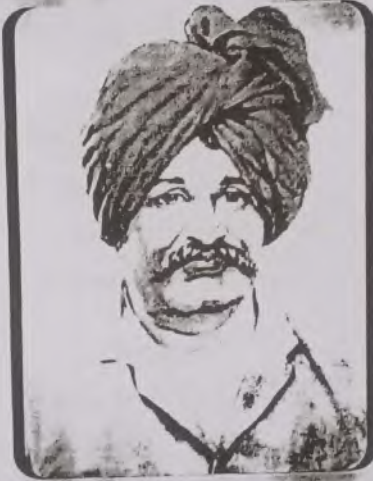
Journal of Research and Development

A Multidisciplinary International Level Refereed Journal

4.270

UGC Journal list No. 64768

१४ एप्रिल २०१८ भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या जयंतीनिमित्त...

राज्याजिक समतेचे प्रणेते - महात्मा फुले,
राजर्षी शाहू महाराज व डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

Editor : Dr. R.V. Bhole

'Ravichandram' Survey No-101/1, Plot No-23, Mundada Nagar, Jalgaon (M.S.) 425102
Email - info@jrdrb.com Visit - www.jrdrvb.com

Scanned with OKEN Scanner

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या शैक्षणिक विचारातून झालेली सामाजिक क्रांती

प्रा. डॉ. संजय राजधर महाले (प्रमुख, मराठी विभाग)

महाराज ज.पो. वळयी कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय,

घडगाव, ता. अक्राणी, जि. नंदुरबार

• प्रस्तावना -

'शिका, संघटित व्हा आणि संघर्ष करा' या तीन तत्त्वाने डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी शैक्षणिक विचारांचे माग मांडले आहेत. त्यांनी भारताला घटनेच्या माध्यमातून लोकशाहीचा मूलमंत्र दिला. समाजक्रांती घडवून आणण्याकरिता शिक्षणक्रांती घडवून आणणे महत्त्वपूर्ण असल्याचे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी सांगितले. देशातील जातीभेदाच्या नटबंदी दास्यून टाकण्याकरिता अस्पृश्यता निर्मुलनाचे कार्य बाबासाहेबांनी केले. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर प्रख्यात घटनातज्ञ, अर्थशास्त्रज्ञ, विधीतज्ञ, राजकारणी आणि खऱ्या अर्थाने लोकशाहीचे पुरस्कर्ते होते.

भारतातील धर्माधिष्ठीत समाजव्यवस्था बदलून ती मानवी मूल्याधिष्ठीत व्हावी, ही डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांची कल्पना होती. लोकशाही बलशाली झाल्याशिवाय भारतीय समाज व राष्ट्र बलशाली होणार नाही अशी त्यांची धारणा होती. लोकशाही ही केवळ एक राजकीय यंत्रणा नाही तर ती मनाची अवस्था आहे, ते जीवनाचे एक तत्वज्ञान आहे. लोकशाही बळकट करण्यासाठी प्रत्येक घटकाने शिक्षित होणे गरजेचे आहे. असे विचार डॉ. बाबासाहेबांनी मांडले. जनमानसात नवजागृती निर्माण करून समाजधर्मात मूल्यांची जपणूक करून त्यांनी आधुनिक भारताची निर्मिती केली. शोषित-पीडित समाज तसेच दलित समाजातील लोकांना सामाजिक प्रवाहामध्ये आणून डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी सामाजिक क्रांती केली.

• उद्देश -

- डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या शिक्षणविषयक विचारांचा अभ्यास करणे.
- डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचा स्त्री शिक्षण विषयक विचारांचा अभ्यास करणे.
- डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांना अपेक्षित असलेल्या शिक्षणाचा आढावा घेणे.
- डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या शिक्षणविषयक कायद्याचा अभ्यास करणे.
- डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या शैक्षणिक दृष्टीकोनातील स्वातंत्र्य, समता, बंधुत्व व न्याय यांचा अभ्यास करणे.

• डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे शैक्षणिक विचार -

'शिक्षण म्हणजे परिवर्तन' हे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या शैक्षणिक विचारांचे मुख्य सूत्र होते. क्रांती आणि परिवर्तन हे शिक्षणाशिवाय वेवूच शकणार नाही असे त्यांना वाटत होते. शिक्षण हे सामाजिक क्रांतीचे प्रभावी साधन आहे. म्हणून प्रत्येकाने शिक्षण घ्यायलाच हवे असा त्यांचा आग्रह होता. शिक्षण हाच राष्ट्रीय उन्नतीचा मूलमंत्र आहे असे त्यांचे मत होते. शिक्षण हे सामाजिक परिवर्तनाचे मूलभूत साधन असून भारतीय समाजाची ती गरज आहे. अन्यायकारक समाजरचना. वर्णव्यवस्था उलथून टाकायची असेल तर शिक्षणक्रांती हा एकमेव पर्याय आहे असे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे मत होते. त्यांनी आपल्या संपूर्ण जीवनात उच्चशिक्षणाला खुप महत्त्व दिले. उच्चशिक्षण हेच सामाजिक दुखण्यावरील उपाय द्रोय. उच्च शिक्षणानेच आपल्या देशाचा विकास होवू शकतो असा त्यांचा विश्वास होता. त्यांच्यामते, शिक्षण हे मानवाला भयमुक्त बनविते, एकता शिकविते आणि आपल्या जन्मसिद्ध हक्कांबाबत सजग करते. शिक्षण मानसाला रोजगार प्राप्त करून देतोच त्याचप्रमाणे समाजात समानतेची भावना निर्माण करतो. शिक्षण हेच समाजपरिवर्तनाचे अंग आणि साधनही आहे.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी शिक्षणाची सुंदर व्याख्या केली आहे. ते म्हणतात की, "व्यक्तिला 'जाणीव' देते ते शिक्षण होय" शिक्षणाअभावी माणूस म्हणजे 'निव्वळ पशु' असे त्यांचे मत होते. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर म्हणतात - 'उपासमारीने शरिराचे घोषण कमी झाल्यास माणूस हितबल होऊन अल्पायुषी होतो.'

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर हे समुदाय शिक्षणाचे महत्त्व जाणणारे शिक्षणतज्ञ होते. शिक्षण माणसाची शोषणातून मुक्तता करते. जीवनाची जाणीव, जगायची ओळख, मानवी महान संस्कृतीचा आनंद त्याला अनुभवता येतो. ज्या समाजात निरक्षरता, अज्ञान, शिक्षणाचा अभाव आहे तो जनसमुदाय पशुत्वाच्या पातळीवरच जगत असतो.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांना शिक्षण हे आंत्यतिक ऐहिक हिताचे वाटत होते. शिक्षणाशिवाय जीवनामध्ये दुसरे कोणतेही हित प्राप्त करून घेणे शक्य नाही. त्यांच्यामते सर्वप्रकारची विधमता दूर करण्यासाठी आणि सामाजिक लोकशाही

सामाजिक समतेचे घणेते : महात्मा फुले, राजर्षी शाहू महाराज व डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

PRINCIPAL
A.S.S.P. Mandal's
Maharaj J.P. Valvi Arts, Comm., &
Shri. V.K. Kulkarni Science College
Uhadgaon Tal. Akrani Dist. Nandurbar

Journal of Research and Development
A Multidisciplinary International Level Refereed Journal

UGC Journal List No. 645768

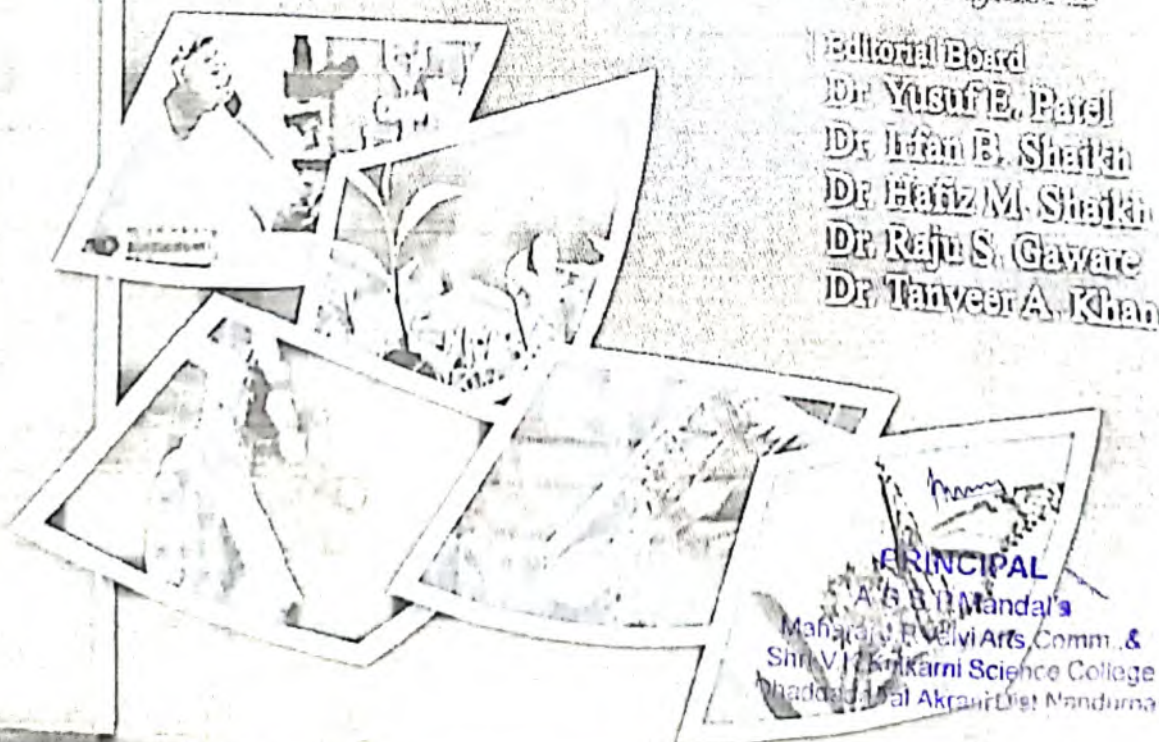
NATIONAL CONFERENCE ON
**RECENT TRENDS IN
LIFE SCIENCE AND
ENVIRONMENTAL STUDIES**

Vol 03 • Special Issue • February 2013 • ISSN 2220-9578

Editor:
Dr. R. V. Bhole

Special Issue Editor:
Dr. Syed Shujaat Ali

Editorial Board
Dr. Yusuf E. Patel
Dr. Irfan B. Shaikh
Dr. Hafiz M. Shaikh
Dr. Raju S. Gaware
Dr. Tanveer A. Khan

Assessment of Ground Water Quality Analysis in The Vicinity of A Dumping Site at Beed, District Beed (M.S.), India

Sairy Abdullah Bin Saleh
Department Of Zoology,
Milliya Arts, Science & Mgmt.
Science College, Beed.

S. E. Shinde
Department Of Zoology,
M. J. P.V. Arts, Commerce And Shri.V.K. K.
Science College, Dhadaon Dist. Nandurbar

T. S. Pathan
Dept. Of Zoology
Kalikadevi Arts, Comm. & Sci. College,
Shirur (K.A.) Dist. Beed.

Abstract

Water quality is essential parameter to be studied when the overall focus is sustainable development keeping mankind at focal point. Groundwater is the major source of drinking water in rural as well as in urban areas and over 94% of the drinking water demand is met by groundwater. The present study deals with assessment of the water quality of ground water analysis in the vicinity of a dumping site at Beed. The physico-chemical characteristics were studied and analyzed during January 2011 - December 2011. Seasonal variations at eight different vicinity of a dumping site at Beed (M.S.) India were observed. The results revealed that the condition of different vicinity of a dumping site at Beed in different seasons showed fluctuations in physico-chemical parameters.

Keywords: physico-chemical parameters, seasonal variations, ground water and vicinity of a dumping site.

INTRODUCTION

Water is an essential natural resource for sustaining life and environment but over the last few decades the water quality has been deteriorated due to its over exploitation. Life began in water and life is nurtured with water. There are organisms, such as anaerobes, which can survive without oxygen. But no organism can survive for any length of time without water. The crucial role of water as the trigger and sustainer of civilizations has been witnessed throughout the human history, no life without water is a common saying (Abbasi et al., 1996). Water is the most abundant and essential compound in all the living systems. Water has played a crucial role in the process of chemical evolution by facilitating the formation of living molecules from simple molecular arrangements. It is a universal solvent, and as a solvent it provides the ionic balance and nutrients, which support all forms of life.

Groundwater is an important source of water supply throughout the world. Groundwater quality estimation is a part of environment assessment and is closely related with human wellbeing. Usually the groundwater is considered less polluted as compared to the surface water, due to the reduced exposure to the external environment. But lack of sanitation, improper waste management, have a potential to spoil the purity of the ground water leading to increased pollution levels. Hence, it has been reported that about 40% or even more disease outbreaks are attributed to be water borne in nature (Cocchi and Scagliarini, 2005). According to UNESCO report, a majority of Indian population has no access to safe drinking water and that about 66 million people rely on un-safe ground water for consumption (Swahney, 2006). The importance of water for the life processes, its easy availability and the nature of water, has caused uncontrolled human interventions in the natural water cycle, which has resulted in the degradation of water both qualitatively in the form of decrease in water level index and quantitatively in the form of heavy loads of pollution. These unbalanced exploitations, during the last

few decades have created serious problems of water quality and quantity. It appears that if such exploitation is continued, the conditions may still worsen (Sia Su, 2008).

Quality of ground water is the resultant of all processes and reactions that act on the water from the moment it is condensed in the atmosphere to the time it is discharged by a well or a spring and varies from place to place and with the depth of the water table. Groundwater crisis is not the result of natural factors. It has been caused by human actions. The industrial effluents if not treated and properly controlled, can pollute and cause serious damage to the groundwater resources (Phiri et al., 2005). Once the contamination enters the water source it is difficult and expensive to remove them (Avnish & Saksena, 2010). In developing countries like India, around 80 % of all diseases are directly related to poor drinking water quality and unhygienic conditions (Olajire & Imeokparia, 2001). Extensive studies on groundwater quality have been carried out by various workers Joshi and Seth (2011); Majolagbe et al., (2011); Memon et al., (2011); Jameel et al., (2011); Raju et al., (2009); Gupta et al., (2009); Reddy et al., (2011).

Review on the literature showed that no studies have been undertaken in the study area in regard to physico-chemical characteristics of water yet. The present investigation has been undertaken to assess the water quality of ground water analysis in the vicinity of a dumping site at Beed, [M.S.] India.

MATERIAL AND METHODS

Water samples were collected from the dug wells and bore wells, around the dumping site. The sampling stations were at a minimum of 500 meters distance from each other. The area selected was of about 1 Km radius from the dumping ground at Jirewadl. The sampling stations were divided in core zone (approximately 1km.) and buffer zone (area after the core zone). The sampling was carried out in the mid of every season i.e. Summer (in the month of May), Monsoon (in the month of August) and Winter (in

PRINCIPAL

A.S.S.P. Mandal's

Maharaj J.P. Valvi Arts, Comm. & Shri.V.K. Kulkarni Science College
Dhadaon Tal Akrani Dist Nandurbar

MAH/MUL/03051/2012

ISSN :2319 9318

Jan. To March 2018
Issue-23, Vol-05

Date of Publication
31 March 2018

Editor

Dr. Babu g. Gholap

(M.A.Mar.& Pol.Sci.,B.Ed.Ph.D.NET.)

विद्येविना मति गेली, मतीविना नीति गेली
नीतिविना गति गेली, गतिविना वित्त गेले
वित्तविना शूद्र खचले, इतके अनर्थ एका अविद्येने केले

-महात्मा ज्योतीराव फुले

PRINCIPAL

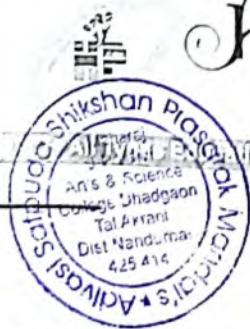
A.S.S.P.Mandar's

Maharaj J.P.Valvi Arts, Comm. &
Shri.V.K.Kulkarni Science College
Chhadgaon Tal Akrani Dist Mandurba

❖ विद्यावार्ता या आंतरविद्याशाखीय बहुभाषिक त्रैमासिकात व्यक्त झालेल्या मतांशी मालक, प्रकाशक, मुद्रक, संपादक सहमत असतीलच असे नाही. न्यायक्षेत्र:बीड

"Printed by: Harshwardhan Publication Pvt.Ltd. Published by Ghodke Archana Rajendra & Printed & published at Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.,At.Post. Limbaganesh Dist,Beed -431122 (Maharashtra) and Editor Dr. Gholap Babu Ganpat.

Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.

Reg.No.U74120 MH2013 PTC 251205

At Post.Limbaganesh, Tq. Dist Beed
Pin-431126 (Maharashtra) Cell.07588057695,09850203295
harshwardhanpubli@gmail.com, vidyawarta@gmail.com

PRINCIPAL

A.S.S.P.Mandar's

Maharaj J.P.Valvi Arts, Comm. &
Shri.V.K.Kulkarni Science College
Chhadgaon Tal Akrani Dist Mandurba

Analysis of water quality using physicochemical parameters in lower manair reservoir of Karimnagar district, Andhra Pradesh, international journal of environmental sciences.3 (1),Pp- 369-378.

Peter, S. and Sreedevi, C. (2013). Qualitative evaluation of Sasthamkotta lake, international journal of innovative research in science, engineering and technology. 2, Pp-4675-4684.

Rather, S. A. Bhat, S. A. and Pandit, A. K. (2001). Water quality of Hokarsar, a typical Wetland of Kashmir, journal of research and development, 1, Pp- 36-43.

Smitha, (2013). Physico-chemical analysis of the fresh water at river Kapila, Nanjangudu industrial area, Mysore, India, international research journal of environment sciences, 2, Pp- 59-65.

Thirupathaiiah, M., Samatha, C.H. and Chintha, S. (2012). Analysis of water quality using physico-chemical parameters in lower manair reservoir of Karimnagar district, Andhra Pradesh, international journal of environmental sciences. 3(1), Pp-172-180.

Uduma, A.U. (2014). Physicochemical analysis of the quality of sachet water consumed in kano metropolis, American journal of environment, Energy and Power Research, 2,Pp-1-10.

Verma, P., Chandawat, D., Gupta, U., and Solanki. H.A. (2012). Water quality analysis of an organically polluted lake by investigating different physical and chemical parameters, international journal of research in chemistry and environment, 2, Pp-105-112.

Welch, P.S. (1963). Limnology MC. Graw Hill Book CO., New York.

Rajashekhar, M., Vijaykumar, K. and Zeba, P. (2009). Zooplankton diversity of three freshwater lakes with relation to trophic status, Gulbarga district, 196 North-East Karnataka, South India, International journal of systems biology, 1(2),Pp-32-39.

Interdisciplinary Multilingual Refereed Journal (Impact Factor 5.131 (IJI))

Maharaj J.P.Valvi Arts, Comm., &
Shri.V.K.Kulkarni Science College
Dhadgaon Tal Akrani Dist Nandurbar

06

Language and diction in Kamala Das's Poetry

Dr. Balasaheb G. Pawar

Head, Department of English

Maharaj J. P. Valvi Arts, Sci & Comm college,
Dhadgaon, Tal- Dhadgaon, Dist-Nandurbar

Poetry in the ultimate analysis, is the art of using words in unexpected combinations. The poet is in a situation in language. The felicity with which he forges an instrument adequate to his needs and creates memorable phrases, is one of the surest tests of his greatness. The lines from Kamala Das's 'An Introduction' come in handy to the critics whenever they want to make positions clear about the use of an alien medium in Indian Poetry in English. They seem to overlook the fact that the medium has never bothered Kamala Das overmuch, nor does she pay any heed to the controversies ranging round it in many quarters. Admittedly, a poet chooses a particular medium only when he is fully conversant with it. In her replies to the questionnaire of P.Lal in The Miscellany regarding the viability of English as a medium of poetic communication, she poses a counter question which is as relevant as it is emphatic: 'Why in English', says she, 'is a silly question. It is like asking us why we do not write in Swahili or serbocroate. English being the most familiar, we use it. That is all'. Kamala Das's choice of medium is, by no means, a deliberate one. It reveals her total self and she achieves her perfect expression in it. 'An Introduction' offers neither an excuse for writing nor a poetic manifesto: it is vitally related to her urges and aspirations and registers the growth of her growth and consciousness, love and all that

PRINCIPAL

आंतरराष्ट्रीय बहुभाषिक शोध पत्रिका

प्रिंटिंग एरिया

Printing Area International Interdisciplinary Research
Journal in Marathi, Hindi & English Languages

April 2018, Issue-46, Vol-01

Date of Publication

30 April 2018

Editor

Dr. Bapu g. Gholap

(M.A.Mar.& Pol.Sci.,B.Ed.Ph.D.NET.)

Co-Editor

Dr. Ravindranath Kewat

(M.A. Ph.D.)

☐ "Printed by: Harshwardhan Publication Pvt.Ltd. Published by Ghodke Archana Rajendra & Printed & published at Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.,At.Post. Limbaganesh Dist,Beed -431122 (Maharashtra) and Editor Dr. Gholap Bapu Ganpat. ☐

Reg.No.U74120 MH2013 PTC 251205

Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.

Shiksh Al.Post.Limbaganesh,Tq.Dist.Beed
Pin-431126 (Maharashtra) Cell:07588057695,09850203295
harshwardhanpubll@gmail.com, vidyawarta@gmail.com

All Types Educational & Reference Book Publishers & Distributors

A.S.S.P.Mandale's

Maharaj J.P.Valvi Arts, Compy & Science College
Chardason Tal. Akrani Dist. Nandurba

कमी वसुली आणि वाढत्या

थकबाकीची कारणमीमांसा/ निष्कर्ष

संबंधित बँक अधिकारी, वसुली अधिकारी, प्राथमिक कृषी सहकारी संस्थांचे सचिव, लाभार्थी शेतकरी इत्यादींच्या संपर्कातून कमी वसुली व वाढती थकबाकीबाबत पुढील कारणे निदर्शनास येतात.

१) असमाधानकारक पर्जन्य आणि नापिकी परिस्थिती

२) आदानांच्या वाढत्या किंमती आणि कृषी मालाच्या कमी किंमती

३) शासकीय धोरणे

४) प्राथमिक कृषी सहकारी संस्थांचे नैसर्गिकवस्थापन

५) पीक नियोजनाचा अभाव

६) कर्ज वसुलीसाठी सक्तीच्या मार्गाचा अवलंब नाही

७) कर्ज पुरवठा पुरेसा आणि वेळेवर होत नाही

८) बँकेचा प्रथम व्याजदर वसुली करण्याचा दृष्टीकोण.

संदर्भ ग्रंथ

डॉ. शरचंद्र कोपर्डेकर, डॉ. सी. जे. जोशी, सहकार परिचय, हिमालया पब्लिशिंग, मुंबई.

गडचिरोली जिल्हा मध्यवर्ती सह. बँक लि.

गडचिरोली 'अल्प मुदत कर्ज धोरण' (मार्गदर्शिका)

श्री. के.डी. देवगडे, गडचिरोली जिल्हयातील सहकारी चळवळ एक दृष्टीक्षेप.

प्रा. आर.के. दातीर — सहकारी कृषी पतपुरवठ्याचे मूल्यमापन, नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक लि. नाशिकचा घटक अभ्यास.

(पिएच.डी. शोधप्रबंध)

□□□

22

आदिवासी स्वातंत्र्यवीर गुमानसिंग नाईक

डॉ. केशव आत्माराम पावरा

म.ज.पो. वळवी कला, वाणिज्य व

श्री. वि. कृ. कुलकर्णी विज्ञान महाविद्यालय,

धडगांव, जि. नंदुरवार

सातपुड्यातील भिल्ल नायक डोंगरदऱ्यांतून ज्ञानाचे व्यापारी व वाटसरू यांच्यावर कर आकारित होते. सन १८१८ च्या सुमारास गुमानसिंग हा सेंधवा रस्त्याचा प्रमुख रखवालदार होता. त्याच्याकडे ५०० भिल्लांची टोळी होती. त्याचा प्रभाव लक्षात घेऊन कॅ. जॉनब्रिजने त्याला पेन्शन देण्याचे कवूल केले, तरी देखील तो २५ घोडेस्वार आणि २०० भिलांची फौज घेऊन होता. हे सर्व घोडे लुटमार करून मिळविले होते. गुमानसिंग नाईक हा सन १८५७ च्या स्वातंत्र्य युद्धात गाजलेला खाज्या नाईक किंवा काजीसिंग नाईक याचा बाप होय.

सन १८१८च्या दरम्यान जे वजनदान भिल्ल नायक होते. त्यापैकी गुमानसिंग नाईक हे एक होते. सेंधवा, पळासनेर व थाळनेर या भागात त्याचा खूप दरारा होता. होळकरांनी नेमलेला हा सेंधवा, घाटाचा एक पारंपरिक रखवालदार होता. २ अहिल्याबाई होळकरांच्या काळापासून सेंधवा घाटाच्या रखवालीचे काम वंश परंपरेने त्याच्याकडे आलेले आहे, असा त्याचा दावा होता. इंग्रजांनी 'The Wild beast in the satpuda hills' असे केले आहे. ३ पेशवाई बुडाल्या नंतर आणि महिंदपूरच्या लढाईनंतर इंग्रजांच्या करारानुसार खानदेशाचा ताबा होळकरांकडून इंग्रजांकडे आला व कॅप्टन जॉन ब्रिज हे खानदेशचे पहिले कलेक्टर व पॉलिटीकल एजंट म्हणून नेमले गेले. त्याकाळी भिल्लांचा जास्त दबाव असलेले कुकरमुंडा हे महत्त्वाचे ठाणे होते म्हणून प्रथम जॉन ब्रिज याची नेमणूक कुकरमुंडा येथे झाली होती. त्यांनी खानदेशातील भिल्लांच्या परिस्थितीचा बारकाईने अभ्यास केला व भिल्लांबद्दल सुरुवातीपासून त्यांनी विधायक दृष्टीकोन ठेवला. तरी देखील खानदेशातील अनियंत्रित भिल्ल नायकांचा बंदोबस्त

PRINCIPAL

Printing Area : Interdisciplinary Multilingual Refereed Journal

UGC Approved
Sr.No.43053

Shri.V.K.Kulkarni Science College
Tharadgaon Tal Akrani Dist Nandurbar

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

MAH/MUL/ 03051/2012

ISSN :2319 9318

Revised Edition

April To June 2018
Issue-22, Vol-12

Editor

Dr. Bapu g. Gholap

(M.A.Mar.& Pol.Sci.,B.Ed.Ph.D.NET.)

विद्येविना मति ढेली, मतीविना नीति ढेली
नीतिविना ाति ढेली, ातिविना वित्त ढेले
वित्तविना शूद्र ाचले, इत ा अनर्थ ए ा अविद्येने ढेले

-महात्मा ज्योतीराव फुले

❖ विद्यावार्ता या आंतरविद्याशाखीय बहुभाषिक त्रैमासिकात व्यक्त झालेल्या मतांशी मालक, प्रकाशक, मुद्रक, संपादक सहमत असतीलच असे नाही. न्यायक्षेत्र:बीड

"Printed by: Harshwardhan Publication Pvt.Ltd. Published by Ghodke Archana Rajendra & Printed & published at Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.,At.Post. Limbaganesh Dist,Beed -431122 (Maharashtra) and Editor Dr. Gholap Bapu Ganpat.

Reg.No.U74120 MH2013 PTC 251205

Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.

At.Post.Limbaganesh,Tq.Dist.Beed

431126 (Maharashtra) Cell:07588057695,09850203295

harshwardhanpubli@gmail.com, vidyawarta@gmail.com

All Types of Books, Journals, Newspapers, Magazines, Reference Book, Publisher & Distributors / www.vidyawarta.com

PRINCIPAL

A.S.S.P.Mandal's

Maharaj J.P.Valvi Arts,Comm.,&
Shri.V.K.Kulkarni Science College
Chadgaon Tal Akrani Dist Nandurbar

Analysis of Agricultural Trade in Western Maharashtra

Dr Vijay Kumar Gonekar
Assistant Professor,
MHPV ASC College, Dhadgaon,
Maharashtra, India

Mamta Goyal
Assistant professor,
Government Girls College Khargon,
Madhya Pradesh, India

Abstract

The agricultural sector today is facing serious threats and challenges. The farmers are so poverty stricken and indebted Western Maharashtra is one of the important regions of the Maharashtra for exporting the commodities. This region includes the five districts. This research paper has focused on the exporters and importers problems in Western Maharashtra as well as reflected the picture of district wise problems of exporters and importers what the prospects of exporters and importers in Western Maharashtra are. This research study is based on the primary data and secondary data. This study concluded that the exporters have faced the majority problems; are legal problems, tariff problems, currencies fluctuations and price variations as compared to government restrictions problems in Western Maharashtra and there is more potentiality to improve the exports from.

Keywords: Agriculture, Growth, Export, Import, Foreign trade, Prospects.

Introduction:

The growth of Indian economy is broadly based on three sectors namely agricultural,

industrial and services sector. Agriculture is still the largest economic sector and plays a significant role in the overall socio-economic development of India. There are many kinds of agricultural products produced in India and the marketing of all these farm products generally tends to be a complex process. The contribution of agriculture to national income has declined but its role in economic development cannot be undermined even today, agriculture and the allied sector continue to be a pivotal factor for sustainable development of developing India. The western Maharashtra is one of the most developed regions in Maharashtra. This region included in the five districts i.e. Kolhapur, Pune, Satara, Sagali and Solapur. These districts are major contributor to the economy of the Maharashtra. Indian Economy is predominantly Agrarian Economy. More than two third of workforce is engaged in agriculture and allied activities. The paradox observed is that contribution of agriculture exports in total exports is relatively less than that of industrial goods. Agriculture and industries are the largest parts of the state's economy. Major industries include chemical products, electrical and non-electrical machinery, textiles, petroleum and allied products (Dharmadhikari S., 2016, P.1.). Western Maharashtra is the most industrialized state and has maintained the leading position in the industrial sector in Maharashtra. The main products exported from the region are software, textiles, readymade garments, cotton yarn, agro-based products, engineering items, drugs & pharmaceuticals and plastic & plastic items. To recognize the efforts put up by the exporters and to boost the exports, this region is taking initiatives like giving awards based on export performance and implementing space rent subsidy scheme for small scale industries for participation in international exhibitions as well as import the petroleum products, capital goods, chemical materials and organic and inorganic chemicals et. In Western Maharashtra

Interdisciplinary Multilingual Refereed Journal Impact Factor 5.131 (IJIF)

PRINCIPAL

A.S.S.P. Mandal's

Maharaj J.P.Valvi Arts, Comm. &
Shri.V.K.Kulkarni Science College
Dhadgaon Tal Akrani Dist Nandurbar

Belt
Piched
afar

ISSN 2320 – 4702

An Official International Double Blind Peer Reviewed Referred Recognized
Indexed Impact Factor Open Access Monthly Scientific Research Journal of
The Global Association of Social Sciences www.thegass.org.in .

THE INTERNATIONAL RESEARCH JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES

Vol. 7, No. 11, Nov., 2018

Rs. 600 , \$ 60 , € 60 , £ 60

Included in UGC Approved List of Journals, Journal No. 64811, [Click here to see and verify.](#)
Indexed in SJIF and Directory of Research Journals Indexing, DRJI, Journal ID : 586.
Scientific Journal Impact Factor Value for 2018 is 5.76, visit at <http://sjifactor.com/>

2018

PRINCIPAL

A.S.S.P.Mandal's
Maharaj J.P.Valvi Arts,Comm. &
Shri.V.K.Kulkarni Science College
Phadaon Tal Akrani Dist Nandurba

Copyright 2012 @ All rights reserved by www.thegass.org.in

कृषि विकास में लघु सिंचाई परियोजनाओं का योगदान (खण्डवा जिले के संदर्भ में)

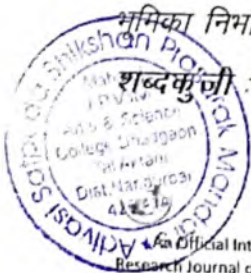
गोनेकर, विजय कुमार

एम. जे. पी. वी. एएससी कॉलेज, धडगांव, जिला नंदुरबार, महाराष्ट्र, भारत

सारांश

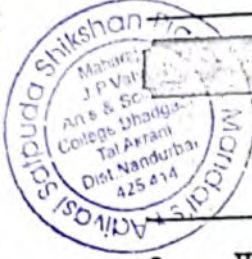
लघु सिंचाई परियोजना के अंतर्गत 2000 हैक्टर से कम का कमांड एरिया होता है। अनुसूची साक्षात्कार का प्रयोग कर जिले के 50 गावों के 300 कृषक परिवारों का अध्ययन किया गया। जिसमें 68 प्रतिशत लघु एवं सीमांत शामिल है। खण्डवा जिले की 46 लघु सिंचाई परियोजनाओं से जुड़े किसानों का अध्ययन किया गया। जिले में वर्ष 2017-18 में रबी सीजन में कुल 50 लघु सिंचाई परियोजनाओं से 6427 हेक्टेयर में सिंचाई की गई। जिले में लघु परियोजनाओं से सिंचाई क्षेत्र में वृद्धि हुई जिससे उत्पादकता के साथ-साथ किसानों की आय में भी वृद्धि हुई। लघु सिंचाई परियोजनाओं में लगभग 68 प्रतिशत लघु एवं सीमांत किसानों को प्रत्यक्ष लाभ प्राप्त रूप से लाभ हो रहा है। लघु सिंचाई परियोजनाओं के निर्माण से मुख्य रूप से रबी की फसलों के लिए सिंचाई की सुविधा उपलब्ध होने से उत्पादन बढ़ा है। किसानों की आमदनी बढ़ने से उनकी व्यय प्रवृत्ति में वृद्धि हुई, जो शिक्षा, परिवहन, स्वास्थ्य, एवं आवास जैसे क्षेत्र में होने से कृषको के जीवन स्तर में सुधार हुआ है। लघु सिंचाई परियोजनाओं का निर्माण सीमित वित्तीय संसाधनों तथा कम समय में पूर्ण हो जाता है और जिससे शीघ्र सिंचाई सुविधा प्राप्त होने लगती है। वहीं पर्यावरणीय क्षति भी वृहत परियोजनाओं के मुकाबले कम होती है। जिले में इन परियोजनाओं की 70 प्रतिशत नहरें कच्ची है, जिससे अधिकांश जल का अपव्यय होता है। किसानों सिंचाई हेतु समय पर जल उपलब्ध नहीं हो पाना, नहरों के रखरखाव पर ध्यान देने की आवश्यकता है। इन परियोजनाओं का जल स्तर वर्षा पर निर्भर करता है। तथा भूमिगत जल स्तर बढ़ाने में सहायता करती है, जिससे यह सतत विकास की महत्वपूर्ण भूमिका निभाती है।

शब्दकुंजी : कृषि विकास, एवं लघु सिंचाई परियोजना।

THE INTERNATIONAL RESEARCH JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES
An Official International Double Blind Peer Reviewed Referred Recognized Indexed Impact Factor Open Access Monthly Scientific
Research Journal of The Global Association of Social Sciences included in the International Serial Directories, Visit us at www.thegass.org.in

PRINCIPAL
A.S.S.P.Mandal's
Maharaj J.P.Valvi Arts, Comm., &
Shri.V.K.Kulkarni Science College
Madan Tal Akrani, Mandurba

दलित साहित्य आणि आंबेडकरी प्रेरणा

प्रा.के.एस.साळवे

म.ज.पो. चळवी कला, वाणिज्य महाविद्यालय, घडगाव ता.नंदुरबार

● प्रस्तावना -

दलित शब्दाची दळीत-दलित अशी व्युत्पत्ती सांगितली जाते. दळले गेलेले किंवा दळले जात असलेले ते दलित व ह्यापासून दलित शब्द झाला असावा. दलित ही संकल्पना मराठीतील दलित व दलितेर विचारवंतांनी स्पष्ट करून आजपर्यंत सांगितलेली आहे. तिच्यामध्ये खूपच मतभ्रंता आढळून येते. कोणी त्यातील परिवर्तनाचा तर कोणी त्याच्या प्रमुख जनकाचा तर कोणी फुले आंबेकरवादी असा समन्वय घालतात.

● दलित साहित्य म्हणजे काय? -

दलित साहित्य ही संज्ञा आता वाचक, अभ्यासकांना आणि रसिकांना खूपच परिचित झाली आहे. दलित साहित्य हा मराठी साहित्यातील स्वातंत्र्योत्तर काळातील एक नवा वाङ्मयीन प्रवाह आहे.

"अस्पृश्य वर्गातील लेखकांनी निर्माण केलेल्या साहित्यास दलित साहित्य म्हणावे." असे केशव मेथ्राम म्हणतात तर, "दलितोद्धाराराचे वाङ्मय म्हणजे दलित वाङ्मय नव्हे तर दलित जाणिवेतून दलित जीवनाविषयक निर्माण झालेले वाङ्मय म्हणजे दलित वाङ्मय असे शरदचंद्र मूक्तिबोध म्हणतात. कोणी फुले, आंबेकरवादी अशा समन्वयाचा कोणी परिवर्तनाचा कोणी त्याच्या प्रमुख जनकाचा तर कोणी सर्वच बाजूला ठेवून बौद्ध साहित्य" असे अभिधानच योग्य आहे असे म्हणतात. दलित साहित्याच्या बरेवाईटपणाविषयी मराठीत खूपच बोलले गेले आहे. लिहीले गेले आहे. त्यातील बरेचसे बोलणे लिहिणे हे एक तर पूर्वग्रहदूषित एकांगी आहे.

दलित साहित्य हे एकसूरी आहे, हिणकस, प्रचारकी, आक्रस्ताळी आहे ते फार उंचावर जाऊ शकत नाही ते नकारात्मक आहे. त्यात व्यक्ती येत नाहीत दलित साहित्य हा साहित्यांगत रुचिपालट आहे ते भावक्षांभव व मर्यादित परिघातले कसे आहे ते साहित्य ह्या कसोटीलाच कसे उतरत नाही इ. गोष्टींच्या वादळातूनही दलित साहित्य इतके विकसित पावले की देशाविदेशातल्या विचारवंत चिकित्सकांना ते समजून घेण्याची गरज निर्माण झाली. महाराष्ट्रातल्या बहुतेक विद्यापिठात दलित साहित्याचा स्वतंत्र अभ्यासक्रम किंवा अभ्यासविषयक म्हणून समावेश करावा लागला हे सर्व जे झाले ते त्या बाबासाहेब आंबेडकरांच्या आयुष्यभराच्या काठोर परिश्रमातून झाले आहे.

भारताच्या सामाजिक वर्णव्यवस्थेने आणि जातीप्रथेने बहुसंख्यक समाज जनावरांपेक्षाही वाईट वागणूक दिल्याचे दिसून येते. बहुसंख्यक शुद्र दलित अस्पृश्य आदिवासिनांच्या सावलीचाही विटाळ होत होता. ब्रिटिशांच्या काळातही वर्ण आणि जातीभेद हे होतेच. मात्र इंग्रजांनी या शुद्र आणि दलित जातीतील काही लोकांना नोकऱ्या दिल्या होत्या मुलांना शिक्षण दिले पाहिजे असे वारे दलित समाजात वाहू लागले होते याचे विशेष श्रेय महात्मा जोतिबा फुले आणि त्यांच्या पत्नी सावित्रीबाई फुले यांना जाते.

१९ व्या शतकाच्या शेवटी महाराष्ट्रात एक युगान्तकारी घटना झाली एक शुद्र महार बालकाने शालान्त परोक्ष उत्तीर्ण केला. मुंबईच्या दलित विभागात या आनंदापीत्यर्थ त्या बालकाचा अनेक ठिकाणी सन्मान करण्यात आला होता. ह्या बालकाने शालान्त परिक्षेनंतरही आपले शिक्षण पुढे चालू ठेवले. गरिब असूनही त्याने आपल्या परिश्रमाने मार्ग शोधून काढला त्यानंतर भारताच्या जातीवादी समाजातून बाहेर पडून या बालकाने अमेरिका आणि इंग्लंडच्या जातिविहीत आणि स्वच्छंद सामाजिक वातावरणात आपले अध्ययन केले. या ज्ञानपिपासू बालकाने एम.ए., पीएच.डी, डी.एस.सी आणि बऱ् अॅट लॉ या उच्चतम उपाध्या मिळवल्या यांनीच भारतीय घटनेचे पितृत्व स्वीकारले त्यांनी 'भारतरत्न' हा भारताचा उच्चतम सन्मान मिळाला असे हॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी सामाजिक, राहकीय, आर्थिक, व्यावसायिक, शैक्षणिक, धार्मिक आणि सांस्कृतिक क्षेत्रात भारताची महान सेवा केली.

हॉ. बाबासाहेब यांनी भारतीय दलित समाजासाठी जे कार्य केले त्यामुळे मराठी साहित्याच्या लेखकांनाही प्रेरणा लाभली. आंबेडकरांनी सामाजिक समानता स्वतंत्र आणि बंधुत्वाच्या स्थापनेचे आंदोलन, नारीमुक्ती आंदोलन मंदिर प्रवेश आंदोलन, चवदार तळे आंदोलन, पठित जमिनीवर उत्पादनाचे आंदोलन, श्रमिकांच्या अधिकाराबाबत आदि आंदोलने

सामाजिक समतेचे प्रणेते : महात्मा फुले, राजर्षी शाहू, महायज व डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर